

KIINA

SANOIN JA KUVIN 2/2023 7 €

中国

SISÄLLYSLUETTELO

03

KESÄKUUN LEHTI
SANNI LEIMIO

04

KULTIVOITUNEISUUDEN KIVIPUUTARHA JA TUSSIMAALAU
EERO MARKUKSELA

08

YLI KONVENTIOIDEN JA KULTTUURIRAJOJEN: WANG DONGLINGIN MODERNI KALLIGRAFIA
TUULA VELLING

15

ÄÄNIÄ MENNEISYYDEN HÄMÄRÄSTÄ
TERO TÄHTINEN

19

KEKSINTÖ, JOKA MUUTTI MAAILMAA
IRENE WAI LWIN MOE

KIINA SANON JA KUVIN — NO 2/2023 (296) 68. VUOSIKERTA

Julkaisija:
SUOMI-KIINA-SEURA
Toimitus:
Sanni Leimio, päätoimittaja
Sähköposti: toimisto@kiinaseura.fi
Osoite: Kaikukatu 4 A,
00530 Helsinki
Puhelin: 045 783 738 22
Sähköposti: toimisto@kiinaseura.fi
Kotisivut: www.kiinaseura.fi

Tilaushinta: 26 EUR
Ilmoitushinnat: koko sivu 430 EUR,
1/2 sivua 225 EUR, 1/4 sivua 110
EUR, 1/3 sivua 170 EUR. Hinnat
koskevat mustavalkoisia mainoksia.
Sovi väriä erikseen.
Ulkoasu: Lehden päätoimittaja
Paino: Painonet Oy, 2023.
Ilmestyy neljä kertaa vuodessa, se-
raava numero syyskuussa 2023.

Lehdessä esitetyt mielipiteet ovat kir-
joittajien omia eivätkä edusta Suomi-
Kiina-seuran kantaa. Oikeudet ar-
tikkeleihin kuuluvat kirjoittajille,
niiden julkaiseminen tai lainaaminen
ilman heidän lupaansa on kiellet-
ty. Myös oikeudet kuviin pidätetään.

Kannen ja sisälehden kuvat: Sanni
Leimio / Teos: Shi Jinsong

KESÄKUUN LEHTI

Kuva: Sanni Leimio

Kesäkuun *Kiina sanoin ja kuvin* -lehti sukeltaa syvälle kiinalaisen taiteen virtauksiin. Lehden kansissa kuvattu taiteilija Shi Jinsongin teoskokonaisuus *Double Pines, Huashan Plan - Armchair, 1200 Degrees-No.1501, 1200 Degrees-No.15* (2008-2015) on valokuvattu vuonna 2015 Pekingissä Asia Art Center -gallerian näytelyssä *Rest on Water and Gargle with Stone - Chinese Contemporary Literati Art*. Teoksen elementeissä yhdistyvät puu, kivi, kulta ja jade. Yhteen koottuina ne muodostavat maisemamaisen lepopaikan, jossa luonnolliset kappaleet järjestyvät uudelleen ja yhdistyvät ihmisen kädenjäljen muo- vaksi kokonaisuudeksi. Kivistä hohtava jade ja kultainen puu sekä ylittävät normaalin luonnonjärjestyksen että ylistävät sen henkeä ja kauneutta.

Taidehistorian mukana kulkeutuneet elementit kantavat mukanaan syviä kulttuurisia merkityksiä. Luonto ja historia ovat merkittäviä inspiraationlähteitä kiinalaisessa taiteessa. Niiden vaikutus näkyy vahvasti tämän lehden artikkelien esitte- lissä taiteenlajeissa.

Taiteilija ja kirjailija Eero Markuksela muistelee tekstissään suzhoulaista kivipuu-

tarhaa sekä kohtaamista puutarhaa havain- noivan ja maalaavan taiteilijan kanssa.

Taiteilija ja tutkija Tuula Velling tuo näkyviin kalligrafiataiteilija Wang Donglin- gin modernien installaatioiden hienovirit- teisiä kytköksiä maailmaan ja menneisyy- teen. Wangin teokset uudistavat, kokeilevat ja yhdistelevät luovia ja perinteisiä element- tejä moderniksi, urauurtavaksi kalligrafia- taiteeksi.

Suomentaja ja tutkija Tero Tähtinen johdattaa lukijan syvälle kiinalaisen runou- den historiaan. Han-kauden runosikermä toi aikanaan runoutteen uudenlaisen, henki- lökohtaisia tuntemuksia heijastelevan vivah- teen, joka näkyy suomennosten luonnon ja vuodenkierron ympärille kietoutuvissa, poissaolevaa syvästi kaipaavissa säkeissä.

Tutkija Irene Wai Lwin Moe paneutuu tekstissään kiinalaiseen puupiirroksen, joka on saanut pitkällä historiallisella aika- janallaan moninaisia käyttötapoja ja merki- tyksiä.

Innostavia lukuhetkiä!

Sanni Leimio
Päätoimittaja

中国

Kuvan teos: Eero Markuksela, Kirsikkapuu (2022), tussimaalaus, Xuanpaperi 69x49 cm

中國

KULTIVOITUNEISUUDEN KIVI-PUUTARHA JA TUSSIMAALAUUS

Suzhoun kaupungin vanhan osan luoteiskulmassa on puutarha, jossa juuri kukaan ei käy. Syy on varmaankin tämä, ettei sinne pääse busseilla eikä oikein autoillakaan. Kaupunginosa sisältää ahtaita kujia ja muutamia kanavia. Ihmisiä on tolkuton määrä, kujat täynnä kävelijöitä ja pyöräilijöitä sekä lisäksi vieressä pieniä myymälöitä kaduilla. Talot ovat yksikerroksia ja tiiviisti rakennettuja. Kultivoituneisuuden kivipuutarhan porttia on melkein mahdotonta löytää tästä sekamelskasta. Mutta kysymällä aina uudestaan portti löytyi. Portin takana on vahtimestari ja sisälle maksaa jonkun kolikon. Heti kun puutarha avautuu, huomaa, että se on muurien ympäröimä. Puutarhassa on ehkä kaksi ihmistä kävelemässä hitaasti ja nauttimassa hiljaisuudesta. Keski-ikäinen mieshenkilö yksin ja toisena naishenkilö, joka tarkkailee puutarhaa enemmän asiantuntijan silmin.

Minä olen tullut tänne polkupyörällä kaupungin toiselta puolelta. Aina kun olen Suzhoun kaupungissa, ostan vanhan käytetyn polkupyörän, johon lukko maksaa enemmän kuin itse pyörä. Ja tietenkin kumi puhkeaa ja joku nurkkakorjaamo korjaa sen viidellä yuanilla. Mutta näin nopeasti ja hetkessä tehdystä työstä pitää maksaa reilusti kymmenen yuanin seteli, noin 1,30 euroa. Arkinen elämä polkupyörän kanssa toimii erinomaisesti vanhassa kaupungissa ja vähän laajemmalla alueella.

Kierrellessäni pari tuntia puutarhassa törmään jonkun kerran näihin kahteen muuhun vierailijaan. Tervehdimme ja

toivotamme hyvää päivää ja päivänjatkoa. Puutarha on kiveä ympäriinsä, suuria lohka-reita ja pari säilynyttä rakennusta tyhjiillään. Puutarhaa voi kiertää sen ympäri kapeaa rakennettua tasannetta pitkin. Tällainen puutarha on kaikkea muuta, kuin kauniit ja hyvin hoidetut Verkkomestarin tai Harmonian puutarhat.

”Koko alue on täynnä kiviä, joita aika on liikutellut ja joiden välistä maa-aines on kadonnut ajan myötä.

Näyttää, että kivet ovat sikin sokin, mutta näin ei varmaankaan ole. Kivet ovat enemmän lohka-reimaisia kuin pyöreitä. Pääsääntöisesti ne ovat suuria ja joukossa on jokin pienempi kivi. Mutta koko alue on täynnä kiviä, joita aika on liikutellut ja joiden välistä maa-aines on kadonnut ajan myötä. Tämä pelkistyneisyys tekee vaikutuksen, jonka tulen muistamaan. Ja voin mennä puutarhaan uudelleen, koska tiedän missä kaupungin nurkassa se sijaitsee. Näinkin voi säilyä jokin vanha puutarha yli kaikkien aikojen myllerryksen.

Yllättäen paljastuu, että puutarhassa kierrellyt naishenkilö puhuu englantia, ja alamme jutella. Hän sanoo olevansa Hongkongista ja vain käymässä Suzhoussa. Hän sanoo olevansa arkkitehti. Aikamme juteltuamme hän kysyy, haluaisinko lähteä käymään hänen ja hänen miehensä kotona.

中國

Hänen miehensä on taidemaalari. Ajattelen asiaa ja vastaan ”kyllä se sopii”. Kun olemme nautiskelleet vielä hetken puutarhasta, lähdemme samaan aikaan ulos portista. Sitten nainen soittaa miehelleen kysyäkseen sopiiko, jos hän tuo vieraan käymään. Minulla on polkupyörä puutarhan edessä kadulla. Se osoittautuu erinomaiseksi välineeksi kulkea pois tiiviistä vanhasta kaupungista. Kadut ovat aivan täynnä ihmisiä, mutta pujottelemalla joukossa selviämme autoväylän viereen, josta saadaan taksi. Tälle arkkitehdille pyörän tavaratelineelle istumaan hyppääminen ei ollut mitenkään ihmeellistä. Lukitsen pyörän kanavan kaiteeseen ja painan mieleen kaupungin osan nimen.

Sitten taksilla metropysäkillä ja sitten mennään. Ainoa käsitys suunnasta on, että pohjoista kohti. Arkkitehti on soittanut miehelleen puhelun, että olemme tulossa. Perillä odottaa valtava korkeiden kerrostalojen ryhmä. Talon suuressa ala-aulassa on kaikki ne kaupat ja liikkeet, joita voi kuvitella tarvitsevansa. Arkkitehti painaa hissin nappia, 42. kerros. Onhan tämäkin jotain. Asunnossa keitetään teetä ja vähän jutellaan. Aikaisemmin arkkitehtinäinen on sanonut jotain siihen suuntaan, että voisin ehdottaa hänen miehelleen jotain galleriakuvioita, vaikka tämä itse asuu hyvässä galleriakaupungissa Hongkongissa.

Arkkitehti lähtee omille asioilleen. Emme olleet vaihtaneet käyntikortteja, joten hänen nimensä unohtuu saman tien, kun hän oli esitellyt itsensä. Taidemaalari ehdottaa, että lähdemme hänen studioonsa. Hän ottaa teetä ja vedenkeittimen mukaansa. Menemme hissiin ja huomaan, että hän painaa nappia ylämpään kerrokseen ja se on 80. kerros. Ylhäällä nousemme vielä yhden kerroksen portaita. Oven jälkeen avautuu ainakin kahdensadan neliön ullakotiyöhuone. Olen hämmästyneet. Alamme jutella.

Taidemaalari kertoo asuneensa Saksassa ja maallanneensa siellä öljyväreillä autoja kankaalle. Hän oli silloin oppinut riittävästi englantia, että keskustelu sujui hyvin. Puhuimme taiteista ja silloin paljastui, että hän on käynyt valokuvaamassa Kultivoituneisuuden kivipuutarhassa joka päivä vuoden ajan. Näiden kuvien pohjalta hän maalaa suuria tussimaalauksia.

”Valkoisella paperilla musta tussi suurina vetoina ja pintoina ei pyrkinyt jäljittelemään yksityiskohtaisesti kivien ääri viivoja tai muotoa.

Tussimaalauksia on lattialla joka puolella. Siveltimenkin koko on kymmenen, kaksikymmentä senttimetriä halkaisijaltaan. Taidemaalari maalasi kokemusmaailmasta ja havainnosta, jonka oli valokuvannut. Havainto maalaamisen lähtökohtana on hyvin vanha ajattelutapa myös Euroopassa. On sitten kyseessä maisema tai jokin objekti. Valkoisella paperilla musta tussi suurina vetoina ja pintoina ei pyrkinyt jäljittelemään yksityiskohtaisesti kivien ääri viivoja tai muotoa.

Uteliaisuuteni oli valtava. Miten tällaisia puitteita voi olla suurkaupungissa? Keskustelimme tussimaalauksesta koko päivän iltaan saakka. Taidemaalari paljastui täysin omintakeiseksi taiteilijaksi. Hän ei halunnut gallerioita eikä oikein mitään esiintymistä taidekentällä. Hän halusi vain tehdä omaa työtään. Kun teetäkin oli juotu jo liikaa, piti käydä hänen asuntonsa wc:ssä. Tarinaa riitti ja sitten hän kertoi, että hänen veljensä oli rakennuslalla ja ollut rakennuttamassa näitä taloja. Siten hän oli saanut tämän korkean ullakkokerroksen studioksi.

Ehkä myös talosta oleva asunto oli veljen omistama. Taiteilija ei tehnyt mitään palkkatyötä. Ehkä veli oli hänen sponsorinsa. Tussimaalari oli omistautunut vain omalle työlleen. Tällaisesta asenteesta minulle tulee mieleen taolaisen ja buddhalaisen filosofian perinne. Taiteilija haluaa olla hyvässä luontosuhteessa, tasapainossa ympäröivän maailman kanssa, luoda oman suhteensa maailmaan. Taiteilija pyrkii työskentelemään intuitiivisesti ja samalla ilmaisuvommaisesti.

Arkkitehdistä ei enää kuulunut mitään. Se, että pariskunnat asuvat eri puolilla maata hyvinkin kaukana toisistaan ei ole Kiinassa aivan harvinaista. Minun oli aika lähteä kotiin. Pimeä oli yllättänyt ja sanoin käveleväni metrolle, mutta se ei käynyt. Menimme talon kellarikerrokseen ja siellä oli vanha skootteri. Taiteilija pyysi minut kyytiin ja sitten mentiin iltaruuhkien keskellä kohti metroasemaa. Hyvästelimme asemalla ja toivotimme toisillemme onnea. Ja niin jäivät yhteistiedot vaihtamatta. En painanut mieleen hänen nimeään ja osoitekin jäi tuntemattomaksi. Siellä taiteilija varmaan maalaa edelleen ja käyttää Kultivoituneisuuden kivipuutarhaa havaintolähtökohtana omalle työskentelylleen.

Eero Markuksela

12.4. 2023 Vartsalassa

Eero Markuksela on kuvataiteilija ja kirjoittaja, joka on tehnyt useita matkoja Kiinaan vuodesta 2006 alkaen ja julkaissut kolme kirjaa.

Kirjoittajan teoksia

Vertauskuvakellot (2014), Porin taidemuseon julkaisuja 128

Suuri nauru Mile Fon kanssa (2018), Porin taidemuseon julkaisuja 150

Kotiinpaluu kirjaillussa silkkiviitassa - Yi jin huan xing (2020), Basam Books

Uusi teos *Talvikurki* julkaistaan vuonna 2024 (Basam Books)

Taustan kuva:

<https://www.pexels.com/fi-fi/@photograph/>

Kiina Xi Jinpingin aikakaudella

Ari-Joonas Pitkänen
Matti Puranen
Mika-Matti Taskinen
Niko Vartiainen

Ajankohtaista Kiinasta

Kiina Xi Jinpingin aikakaudella
27,90 € Teoksen verkkokaupasta

Mitä voimme odottaa tulevaisuudelta, jossa Kiinan merkitys niin kansainvälisissä suhteissa kuin globaalin talouden pelurinaakin vain kasvaa?

Ajankohtainen teos kertoo Kiinan muutoksista Xi Jinpingin valtakaudella ja käy läpi akuutteja Kiinaan liittyviä kysymyksiä.

Vaula Norrena
LITTANA
Kielletyn lapsen tarina

Tulossa syksyllä: Littana – Kielletyn lapsen tarina

Tositarina tytöstä, joka syntyi kiellettynä lapsena Kiinassa, muutti perheineen Suomeen ja löysi lopulta paikkansa suomalaisesta yhteiskunnasta.

WWW.TEOS.FI

"Muutosten kirja" sivellettynä kaaostyyllillä valkoisella musteella peiliseinäkirjaksi. Kuva: Chen Xujiang

YLI KONVENTIOIDEN JA KULTTUURIRAJOJEN

WANG DONGLINGIN MODERNI KALLIGRAFIA

Kiinalainen kalligrafiataide heijastelee ympärillään muuttuvaa maailmaa. Nykyisyyden ja muinaisuuden kohtaaminen kalligrafiassa tekevät taidemuodosta omia perinteisiä rajojaan koettelevan, mukautuvan ja aikaa kestävän. Maailman merkittäviin museoihin alati levittäytyvä nykykalligrafia ottaa uusia muotoja, kokeilee uusia välineitä ja teknologisia mahdollisuuksia sekä osallistaa yleisöjään.

Mestari Wang Dongling (王冬龄 s.1945) tunnetaan kiinalaisen kalligrafian jättiläisenä. Hänen tuotantonsa on valtava ja teosten koko vaihtelee iPadin näytön mitasta aina seinän kokoiseksi asti. Pelkästään perinteiset kalligrafiamuodot eivät tyydytä Wangin ilmaisutahtoa; uuden etsiminen ja epätavallisten kirjoitusmateriaalien kokeilu on jatkuvaa. Wangin luo-

vuuden määrä on ehtymätön ja muiden kulttuurien taide inspiraation lähde. Wang on tämän hetken tunnetuin ja merkittävin kalligrafiataiteilija Kiinassa ja ulkomailla.

Wang Donglingin yksityisnäyttely *Alusta alkaen* (从头开始) pidettiin Zhejiangin taidemuseossa (浙江美术馆) syksyllä vuonna 2021. Näyttely oli yleisömenestys ja jäsinytti kalligrafiakenttää. Se teki näkyväksi

"Kungfutsen tie" -teos kunnioittaa Kungfutsen ja hänen kuolemansa 2500-vuotisjuhlavuotta. Kuva: Chen Xujiang

kalligrafian esitystapojen murroksen ja oli laajin koskaan pidetty kiinalaisen kalligrafian yksityisnäyttely. *Alusta alkaen* -näyttely esitteli Wangin kalligrafiataidetta 60 vuoden ajalta, tuoden esiin huikean muutoksen Wangin nuoruuden ajasta nykypäivään. Esillä oli yli sata teosta, pääasiassa uusimpia perinnettä, nykyaikaa ja teknologiaa yhdisteleviä teoksia. Tässä tekstissä tarkastellaan lähemmin näyttelyssä esillä olleita installaatioita *Kungfutsen tie*, *Vaellus universumissa* ja *Bambupolku*.

Kungfutsen tie

Wang Dongling loi suurikokoisen ja vaikuttavan kalligrafiateoksen *Kungfutsen tie* (孔子之路) opettajien päivänä vuonna 2021. Kalligrafian tekstisisältönä oli kungfutselaisia ajatuksia kokoelmasta *Keskustelut, Zihan* (论语·子罕). Teos oli kiinnitetty seinämää, jonka pituus oli 22,1 metriä, korkeus 2,45 metriä ja paksuus 0,4 metriä. Eloisan kirjoituksen peittämä, kaarteleva ja

kääntyilevä seinämä jäljitteli Kungfutsen tien muotoa. Nykytaidemaailman keskiöön syvältä kiinalaisesta sivistyksestä nouseva kalligrafiateos oli Wangin kunnianosoitus Kungfutselle ja hänen kuolemansa 2500-vuotisjuhlavuodelle.

Kungfutsen tie -teos syntyi Kiinan taideakatemian liikuntahallissa. Luomisprosessi kesti kokonaisen päivän. Teos toteutettiin kahdella eri kirjoitusmerkityllä. Aamupäivän aikana Wang kirjoitti teoksen alkuosan ruohotyyllillä (草体) ja iltapäivän aikana loppuosan kaaostyyllillä (乱体). Ruohotyyli muuntui sujuvasti kaaostyyliksi. Etenevä kirjoitusmerkityylien transformaatio kuvaa luontevasti myös Wangin oman taiteilijjuuden jatkuvaa uudistumisprosessia.

Kaaostyyli on Wangin itsensä kehittämä kirjoitusmerkin kompositiota purkava ja rekonstruoiva tyyli. Kaaoskirjoitus (乱书) perustuu ruohokirjoituksen (草书) traditioon ja sivellintekniikkaan. Se noudattaa perinteisen kalligrafian periaatteita mutta myös rikkoo niitä. Kaaoskalligrafian ilmai-

sukielessä Wangin voima ja reagoitiherkkyys tulevat näkyviin. Lisäksi siinä voi erottaa villiruohokirjoituksen (狂草书) heijastumia **Huai Sun** (怀素 737–799) ja **Xu Wein** (徐渭 1521–1592) mestariteoksista.

Wang kirjoitti ensimmäiset teoksensa kaaostyyllillä noin 10 vuotta sitten. Erilaisiin konteksteihin joustavasti muuntuvassa kaaostyyllissä kirjoitusmerkit putoilevat, hajoavat, lomittuvat ja asettuvat päällekkäin arvaamattomasti. Merkkirivit eivät pysytele suorassa, vaan ajelehtivat, aaltoilevat, risteävät ja sykeröityvät viivakasoiksi kuin Länsijärven (西湖) lootuskaislikot Hangzhoun kaupungissa. Siveltimenjäljessä näkyvät improvisaatio ja maalauksellisuus. Kokonaisuus muodostaa jännittävän kaaoskudoksen, jossa yhdistyvät hienostuneet klassiset piirteet ja moderni ekspressiivinen tunnelmaisuus.

Ruoho- ja kaaostyyliä sivelämällä Wang on luonut merkittäviä taideteoksia maailman arvostetuimmissa museoissa ja gallerioissa kuten British Museumissa ja Brooklyn Museumissa. Ainutkertaisten kirjoitustapahumat julkisissa tiloissa tuovat esille kalligrafiakulttuurille ominaista kirjoitusperformanssia. Yleisön edessä, lattialle sijoitetun isokokaisen paperin päällä kirjoitustoiminnon mukaan liikehtivä keho ja sivellin, näkyviin tulevat musteviivat ja tyhjät tilat luovat kiehtovan esityksen ja jättävät siitä jäljen – nykymustetaidetta edustavan kalligrafiateoksen ja myös videotallenteen.

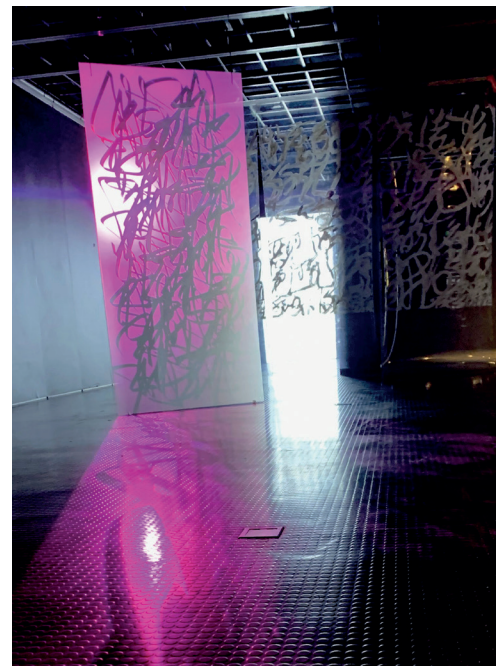
Kaaoskalligrafian uudelleen lukeminen tai jäljitteleminen uudeksi teokseksi on vaikeaa, sillä viivarykelmien tunnistaminen kirjoitusmerkeiksi on lähes mahdotonta. Kaaoskirjoituksen osittainen pseudokielisyys korostaa teoksen visuaalisuutta ja sivuuttaa tekstin semanttisuuden. Vaikka modernin kaaoskirjoituksen ja perinteisten sivellinkirjoitusten visuaaliset muodot eroavat toisistaan, niin kaaoskirjoituksen viivallisuus ja kirjoituksellisuus, sekä sisäinen henkinen

olemus ja taustafilosofiat ovat ytimeltään aitoa kiinalaista kalligrafiata ja maalausta.

Kungfutsen tie -teos reflektoi tämänhetkistä kiinalaista yhteiskuntaa, ravistelee voimakkaasti kalligrafiakulttuuria ja tuo samalla Wang Donglingin esille aikakautensa kalligrafiamestarina ja uudistajana. Teoksen representaatiot ovat moninaiset. Nykykiinalainen näyttelykävijä voi tuntea kulttuurista itseluottamusta, sekä kokea kungfutselaisten oppien ja kalligrafian pysyvyyden ja jatkuvuuden teoksen lähdetekstin ja kalligrafian perinteen kautta. Toisaalta semanttisuuden sumentuessa viivojen taiteellinen merkitys ja kalligrafiamaalaus tulevat selkeästi esiin.

Kaappaus Kungfutsen tiellä

Kungfutsen tie -teoksen luomisprosessin yhteydessä hyödynnettiin digitaalista motion capture-liikkeenkaappausteknologiaa. Wang

"Kungfutsen tie" -teoksen kirjoitustoiminnosta kaapatut liikkeet heijastettuna akryylille.

Kuva: Chen Xujiang

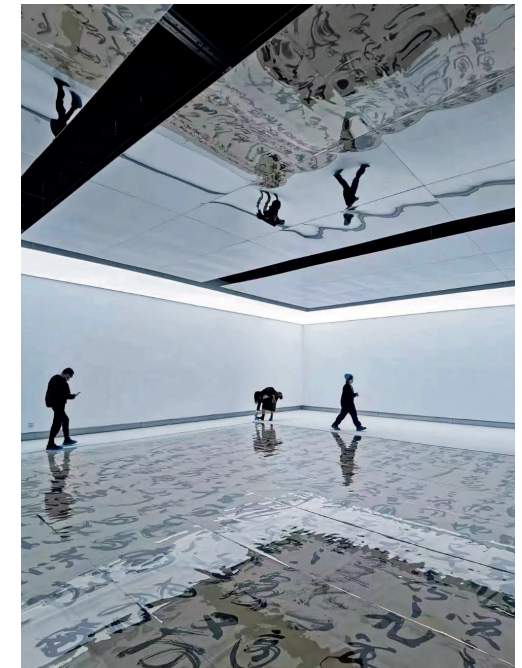
Dongling puettiin koko vartalon peittävään liikkeenkaappauspukuun. Kun Wang kirjoitti seisoma-asennossa pitkävartisella sivellimellä, koko hänen kehonsa osallistui toimintaan ja liikahtukset kehossa ja käsissä näkyivät mustejälkenä paperilla. Pitkän luomisprosessin aikana kaapattiin jakso *Kungfutsen tie* -teoksen kirjoitustoiminnon liikkeistä ja data tallennettiin digitaaliseen muotoon.

Kaappauksen aikana Wang kirjoitti vaikealukuisella kaaostyyllillä, jonka liikekuvioista tekniikka ei muodostanut luettavia kirjoitusmerkkejä, vaan rakensi abstraktia sivellinkirjoitusta – liikettä ja viivaa. Tallenteesta luotu videoteos heijastettiin näyttelytilassa läpinäkyvälle akryylille, jonka pinnalla pinkissä usvassa etenevä viiva liikkui kirjoituksen rytmisissä. Kokonaisteos on leikkimielinen, tekniikkaa kokeileva, visuaalinen tulkinta Wangin *Kungfutsen tie* -teoksen kirjoitustoiminnon liikkeistä.

Vaellus universumissa

Avaruusmaiseen virtuaalitodellisuuteen sijoittuva *Vaellus universumissa* (宇宙逍遥) on valtava tilateos, joka toteutettiin Wang Donglingin *Alusta alkaen* -näyttelyssä Zhejiangin taidemuseossa vuonna 2021. Teoskokonaisuus muotoutui digitaalisessa vuorovaikutustilassa, jossa tilan todellisuus sellaisenaan, yleisön toiminta sekä lisätty todellisuus sulautuivat yhteen. Kun yleisö astui yksitellen tilaan kuin eristettyyn, toiseen maailmaan, missä fantasiat ovat totta ja mahdollisuudet rajattomia, oli tunteiden hillintä vaikeaa. Kokemus itsestä, Wangin suuresta kalligrafiasta ja toisista todellisuuksista jäsinytti monien mieltä syvästi.

Wangin mestariteoksiin kuuluva *Toimettoman vaellus* (逍遥游) -kalligrafia on Wangin vuonna 2003 sivelämä isoruohotyylinen kalligrafia, joka sijoitettiin valkoisen tilan lattialle osaksi *Vaellus universumissa* -teosko-

"Vaellus universumissa" -tilateoksen lumoava virtuaalitodellisuus avautui QR-koodilla. Yleisö vaelteli "Toimettoman vaellus" -kalligrafian päällä hämmästellessä kokemaansa. Kuva: Meishu Bao

konaisuutta. Sen korkeus on 7,5 metriä ja leveys 12,5 metriä. Teoksen suojaksi levitetty läpinäkyvä, pehmeä akryylilevy mahdollisti kalligrafian päällä kävelemisen. Teoksen yläpuolella katossa kiilteli valtava, peilaava teräslevy, joka oli valaistu kaikilta sivuiltaan. Lisäksi tilassa esitettiin VR-tekniikalla luotua videota.

Vaellus universumissa -tilateoksen lumoava maailma avautui puhelimella ja QR-koodilla. NykYTEknologiaan tottunut yleisö tempautui mukaan matkalle. Näkyvän tilan todellisuudessa se kohtasi AR-tekniikalla lisättyä todellisuutta. Näyttelykävijän vierelle saattoi ilmestyä Mestari Wang, joka hetkessä katosi taas jäljettömiin. Kirjoitusmerkit pienenivät, suurenivat ja etäännyivät kaukaisuuteen. Kolmiulotteiset sivellykset kiitivät virtuaalisessa avaruudessa ja kietoutuivat katsojan ympärille.

Yleisö kuvasi itseään lisättyjen objektien ja tapahtumien keskellä, kuljeksi ja makaili inspiroituneena *Toimettoman vaellus* -kalligrafian päällä hämmästellen. Todellista tilaa peilaavalla taivaalla kellui ihmishahmoja sekä taipuileva isoruohokirjoitus kuin heijastaen näkymää tulevaisuuden kiinalaisesta kalligrafiasta avaruuden ja monien todellisuuksien aikakautena.

Wang-tähti loistaa kalligrafiataivaalla

Vaellus universumissa -tilateoksen lisätyssä todellisuudessa Wangin kirjoitustoiminta tapahtui mustassa tyhjiydessä. VR-tekniikalla luotu video laajensi yleisön todellisuutta avaruuden kaltaiseksi tilaksi. Videon tekstisisältönä oli taolaisen filosofin Zhuangzin (庄子) antologiasta poimittu aforistinen lause: "Usva kiemurtelee, tomupilvet leijuvat, kaikki elävät olennot liikuttavat toisiaan henkäyksillään" (野马也，尘埃也，生物之与息相吹也). Wang oli kirjoittanut lauseen ruohotyllillä. Immersiivisessä videossa dynaaminen kirjoitus eteni vauhdikkaasti ja määrätietoisesti. Valaistu musteviiva katkeili, kiertyi ja kasautui vähitellen loistavaksi tähdeksi tyhjiyteen vieden Zhuangzin aforismin mukanaan.

Toimettoman vaellus

Vaellus universumissa -teoskokonaisuuteen uudelleensijoitettu Zhuangzin taolaisia ajatuksia sisältävä *Toimettoman vaellus* -teos on Wang Donglingin ensimmäinen suurikokoinen isoruohotyllillä kirjoitettu kalligrafia. Se on modernin kiinalaisen kalligrafian ja isoruohotyllin klassikkoteos. Alun perin Wang loi *Toimettoman vaellus* -teoksen Kiinan taideakatemian 75-vuotisjuhlallisuuksia varten vuonna 2003. Teoksen esittelytilaksi valittiin taideakatemian

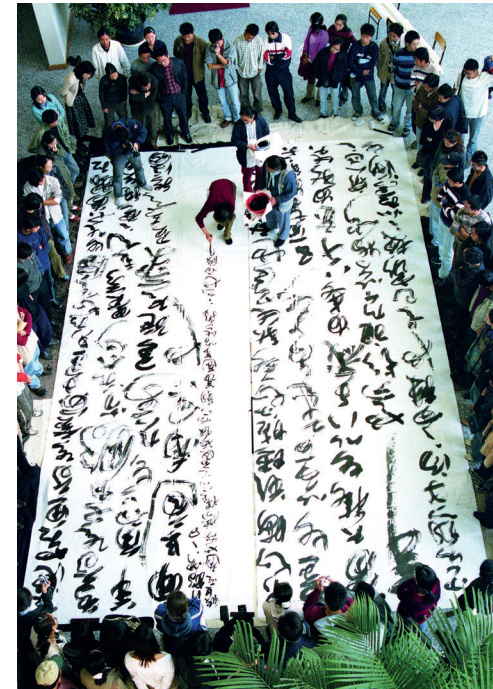
Zhuangzin aforismi Wang-tähtenä kalligrafiataivaalla.

Kuva: Kaappaus videosta

grafiikkaosastolla sijaitseva suuri halli. Teoksen luomisprosessin esivalmistelu aloitettiin kuukausi ennen juhlallisuuksia.

Kokonaisen seinän peittämä teos teki suuresta hallista näyttelytilan, jossa liikkuvat opiskelijat ja opettajat muodostivat teokselle päivittäisen yleisön. Seinän koko määräitti teoksen mitat, kirjoitusvälineet, paperin laadun ja kirjoitustavan. Wang valitsi teoksen ilmaisukieleksi isoruohotyllin ja tekstisisällöksi ajatuksia taiteilijoiden suosikkifilosofilta Zhuangzilta.

Isoruohotylli ei ole suurennos pieniruohotyllistä, vaan Wangin itsensä luoma, perinteisiin ruohotylleihin pohjaava kirjoitusmerkkityyppi. Wang on kehittänyt tekniikoita, jotka mahdollistavat isoruohotyllisten kirjoitusmerkkien toteuttamisen, sillä niiden siveltäminen edellyttää sekä fyysistä kestävyyttä, että taitoa hallita laajoja koko-

"Toimettoman vaellus" -teoksen intensiivinen kirjoitustapahtuma Kiinan taideakatemiassa vuonna 2003. Kuva: Wang Donglingin työhuone

naisuuksia ja samalla omaa taiteellista ilmaisukieltään. Teoksen kirjoitusprosessi kesti alle kaksi päivää.

Wang Donglingin suurten teosten luomistapahtumiin osallistuu aina yleisöä, joka kerääntyy tyhjiyttä ja valoa hehkuvan paperin ympärille kuin suojaavaksi energiamuuriksi. Ihmissuojan sisäpuolella tunnelma on intensiivinen, lämminhenkinen ja kannustava. Kirjoitustilanne muistuttaa jännittävää urheilukilpailua, jossa Wang näyttää lahjakkuutensa hiljentyneelle, myötäkirjoitavalle yleisölle. Vain paperin ja siveltimen toimiessa kuuluu kahinaa ja suhahduksia, kunnes sivellin nousee voiton merkiksi ja suosionosoitukset päättävät tapahtuman.

Toimettoman vaellus -teos luotiin avoimessa julkisessa tilassa Kiinan taideakatemiassa. Kun Wang ja kaksi opiskelijaa riisuivat kenkensä ja astuivat sisään paperin tyhjyy-

teen, yleisö koki syvää yhteenkuuluvuutta ja kulttuurista arvostusta, sillä tuleva kalligrafiataiteen klassikkoteos oli syntymässä. Yleisö seurasi siveltimen ja kirjoitustoiminnon liikkeitä tietoisena luomisen ainutkertaisuudesta ja omasta merkityksestään kirjoitusprosessin tukijana. Wang kirjoitti teoksen paksulla, lyhytvartisella siveltimellä. Isot ruohotylliset kirjoitusmerkit keimailivat ja pyörähtelivät, muodostivat rivejä kuin huoleton matkaseurue, vaellellen lopulta paperin reunamia myöten.

Toimettoman vaellus -teos jätti Kiinan taideakatemian yhdelle opiskelijasukupolvelle kymmenen vuoden mittaisen kollektiivisen muiston kalligrafian luomisesta alkaen aina sen seinältä poistamiseen asti. Uudessa kontekstissa *Vaellus universumissa* -tilateoksen todellisuuksissa Zhuangzin ajattelu, sen visuaalinen muoto musteviivoina paperilla, digitaalisena virtuaalimaailmassa ja heijasteena peilitaivaalla sekä yleisön mielissä, kerrostuivat syvästi resonoivaksi, Wangin luomaksi nykykalligrafian todellisuudeksi.

Bambupolku

Bambumetsän kohtaaminen nykyaikaisessa taidemuseossa hätkähdytti. Joutilaana vaeltelu bambujen keskellä ilman tarkoitusta oli vierasta nykykiinalaiselle. *Bambupolku* -installaatio (竹径) kuljetti vaeltajan Kiinan muinaisiin dynastioihin, jolloin runoilijat kirjoittivat ylistyslauluja bambun erinomaisuudesta, ja arkipäivän viestit siveltettiin bambutyllillä bambuliuskoille eikä paperia vielä ollut keksitty. Bambumetsässä vaeltaja katseli bamburungoille sivellettyjä kirjoituksia, musteviivojen lepatusta tuulella ja kirjoitusmerkkien heilahtelua kaarevilla pinnoilla ja ihmetteli näkemäänsä, oliko se kalligrafiataitea, oliko se taidetta?

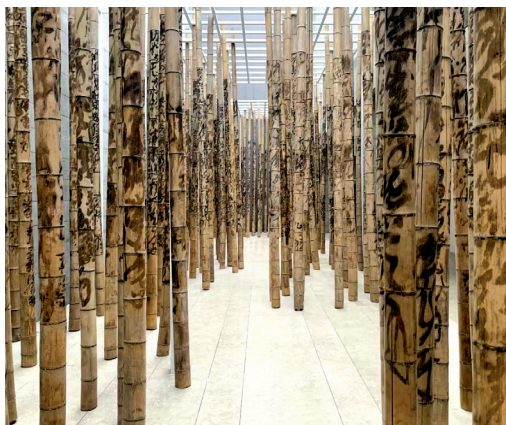
Bambupolku -installaatio toteutui kalligrafiana bambumetsässä. Wang Dongling loi teoksen OCAT Shenzhenin Palviljon-

Wang Dongling kirjoitti ylistysrunoja bambulle ruoho- ja kaaostyyliellä luoden polkua nykykalligrafiataiteen ja klassisen sivistyksen välille.

Kuva: Chen Xujiang

"Bambupolku" -installaation bambumetsässä rungoille sivelletyt runot ylistävät bambun jaloutta.

Kuva: Chen Xujiang

kiin vuonna 2017 ja pystytti sen uudelleen *Alusta alkaen* -näyttelyyn. *Bambupolun* tekstisisältö koostui runoista, jotka on poimittu antologiasta *Bambun ylistysrunoja* (咏竹诗词). Teos käänsi katseet perinteiseen ja kunnioitti muinaista. Aikakausia suhisevassa Wangin bambumetsässä bambujen rungot oli sivelletty eläväksi sanoilla, ja metsän läpi kulki kuin nykykalligrafiataiteen ja klassisen sivistyksen välinen yhdyspolku.

Wang Dongling kirjoitti runot suoraan aidon bamburungon pintaan, ei kuitenkaan bambutyyliä, vaan Wangille ominaisilla ruoho- ja kaaostyyliellä. Kirjoitettuja bamburunkoja oli yhteensä 200 kappaletta. Lieriömäiselle pinnalle kirjoittaminen edellyttää erityistä siveltimeä ja musteen hallintaa. Sivellin sujahteli rungon keskellä ja puolelta toiselle, kirjoitusmerkit rakentui-
vat ja saivat muotonsa bamburungolla kuin muinoin bambuliuskoiilla. Bambuliuskan muoto ja pinta vaikuttivat muinoin bambukirjoitusmerkkien sivellinilmaisuu-
n kuten nyt pyöreä ja liukas bamburunko Wangin siveltimeänsä.

Kalligrafia on kiinalaisen kulttuurin ydintä. Sillä on kuvataiteen esteettinen arvo ja sitä

arvioidaan nykyään enemmän taiteellisen ilmaisun kuin teknisten taitojen perusteella. Wang Dongling tuo kalligrafian korkeammalle tasolle, ylittää sen esittämisen tekniset ongelmat, vapauttaa sen omista konventioistaan ja luo kiinalaista kalligrafiaa taiteena, jotta se voisi koskettaa ihmisiä kaikkialla maailmassa.

Tuula Velling

Kirjoittaja on Kiinan taideakatemiasta valmistunut kalligrafiataiteen maisteri ja väitöskirjatutkija Turun yliopistossa

Zhuangzin aforismin ja teosnimien suomennot: Saana Virtanen

Katso teosvideot linkistä:
<https://onedrive.live.com/?authkey=%21AC8vv%5FI43vxS2O8&id=D99663E52D3C4A4D%2124936&cid=D99663E52D3C4A4D>

Videot: Wang Donglingin työhuone

中国

ÄÄNIÄ MENNEISYYDEN HÄMÄRÄSTÄ

Yhdeksäntoista vanhaa runoa (kiin. *gushi shijiu shou* 古诗十九首) on yksi kiinalaisen kirjallisuushistorian kiehtovimmista runosikermistä. Mysteerisyyden auraa on lisännyt se, että niiden kirjoittajaa tai kirjoittajia ei tunneta. Historian mittaan kiinalaiset tutkijat ja kommentaattorit ovat yrittäneet yhdistää niitä useampaankin tunnettuun runoilijaan mutta hatarin ja epäuskottavin perustein. Amerikkalainen tutkija-kääntäjä **Burton Watson** onkin todennut osuvasti, että nämä runot ovat "anonyymejä ääniä, jotka puhuvat meille menneisyyden hämärästä".

Sikermä on nyky-ymmärryksen mukaan laadittu joskus Han-dynastian (206 eaa.–220 jaa.) jälkimmäisellä puoliskolla. Runoja on alun perin ollut enemmän, sillä oppinut **Zhong Rong** (n. 468–518) toteaa *Shipinteoksessaan*, että runoilija **Lu Ji** oli kirjoittanut mukaelmat 14 runoon ja näiden lisäksi on vielä 45 runoa. Toisin sanoen "vanhojen runojen" kokonaisuus on ainakin jossakin vaiheessa sisältänyt 59 runoa. Liang-dynastian kruununprinssi **Xiao Tong** (501–531) valikoi maineikkaaseen *Wenxuan*-antologiansa todennäköisesti juuri tästä joukosta yhdeksäntoista runoa ja antoi sikermälle nimen, jolla se nykyään tunnetaan.

Kirjallisuushistoriallisesti *Yhdeksäntoista vanhaa runoa* merkitsee siirtymää viisimerkkiseen säemittaan ja entistä persoonallisempien tuntojen ilmestymistä runouteen, mikä kuvastaa aikansa kirjallisen oppineiston nousevaa itsetietoisuutta. Professori **Zongqi Cai** on todennut, että näiden runojen kirjoittajat hautoivat sisäisiä kokemuksiaan

ja etsivät tarkoitusta elämälleen abstraktilla filosofisella tasolla, jollaista ei mitallisen *shirunouden* historiassa ollut aiemmin nähty.

Toinen kiinnostava piirre näissä runoissa on niiden narratiivinen aukkoisuus, joka vaikuttaa tietoiselta ja harkitulta. Esimerkiksi sikermän kuudetta runoa on perinteisesti luettu siten, että äänessä on nainen, joka haikailee matkoilla viipyvän aviomiehensä perään. Mutta koska alkuperäisessä tekstissä ei määritellä pronomineja, ei itse asiassa ole lainkaan varmaa, onko puhuja oikeastaan mies vai nainen. Sikermän yhdestoista runo puolestaan alkaa säkeellä "Käännän vaununi ympäri ja lähden matkaan", mikä välittömästi herättää kysymyksiä, mistä tarkalleen ottaen puhuja kääntää vaununsa pois ja minne hän kiiruhtaa. Näihinkään kysymyksiin emme saa vastausta.

Toisin sanoen *Yhdeksäntoista vanhaa runoa* askarruttavat mieltä vielä 1700 vuotta niiden kirjoittamisen jälkeen. Ohessa muutama kääntämäni näyte. **Pertti Nieminen** suomensi aikoinaan koko sikermän *Sinusta erossa* -teokseen (1984), joten lukija voi halutessaan vertailla käännöksiämme.

Tero Tähtinen

Esipuhe ja suomennot

中国

1.
行行重行行
與君生別離
相去萬餘裏
各在天一涯
道路阻且長
會面安可知
胡馬依北風
越鳥巢南枝
相去日已遠
衣帶日已緩
浮雲蔽白日
遊子不顧返
思君令人老
歲月忽已晚
棄捐勿復道
努力加餐飯

2.
青青河畔草
鬱鬱園中柳
盈盈樓上女
皎皎當窗牖
娥娥紅粉妝
纖纖出素手
昔為娼家女
今為蕩子夫
蕩子行不歸
空床難獨守

6.
涉江採芙蓉
蘭澤多芳草
采之欲遺誰
所思在遠道
還顧望舊鄉
長路漫浩浩
同心而離居
憂傷以終老

Vaellan eteenpäin ja eteenpäin,
joudun elämään erossa sinusta.
Välissämme on yli kymmenentuhatta *litä*,
kumpikin meistä taivaan eri reunalla.
Tie välissämme on pitkä ja hankala,
kuka tietää, milloin tapaamme seuraavan kerran?
Hu-heimon hevoset nojaavat pohjoistuuleen,
Yuen linnut pesivät eteläisillä oksilla.
Joka päivä ajaudun kauemmaksi sinusta
ja viittani ja vyöni muuttuvat väljemmiksi.
Ajelehtivat pilvet peittävät auringon,
mutta matkamies ei mieli paluuta.
Ajattelemisesi saa minut vanhenemaan,
vuodet ja kuukaudet kulkevat äkkiä ohi.
En halua sanoa tämän enempää,
mutta pidä huolta, että syöt tarpeeksi.

Vihreää on joenpenkan ruoho,
tuuhea on puutarhan paju.
Pulska on yläkerran nainen,
kirkasta on ikkunan takana.
Hurmaava on hänen punainen puuterinsa,
sirosti hän ojentaa valkoista kättään.
Aiemmin hän oli ilotalon tyttö,
nyt vaeltelevan herrasmiehen vaimo.
Vaeltaja vaeltaa eikä palaa kotiin,
tyhjää vuodetta on vaikea kestää yksin.

Ylitän joen ja poimin lootuksenkukkia,
orkidealammikko pursuaa tuoksuvia yrttejä.
Tahtoisin poimia ja ojentaa ne erälle ihmiselle,
mutta hän, jota ajattelen, on kaukana.
Käännän päätäni ja tähyilen vanhaa kotikylääni,
pitkä tie jatkuu silmäkantamattomiin.
Asumme erillämme mutta sydämemme ovat yhtä,
tätä surua saamme kantaa päiviemme loppuun asti.

9.
庭中有奇樹
綠葉發華滋
攀條折其榮
將以遺所思
馨香盈懷袖
路遠莫致之
此物何足貴
但感別經時

10.
迢迢牽牛星
皎皎河漢女
纖纖擢素手
札札弄機杼
終日不成章
泣涕零如雨
河漢清且淺
相去復幾許
盈盈一水間
脈脈不得語

11.
迴車駕言邁
悠悠涉長道
四顧何茫茫
東風搖百草
所遇無故物
焉得不速老
盛衰各有時
立身苦不早
人生非金石
豈能長壽考
奄忽隨物化
榮名以為寶

Pihan keskellä seisoo omituinen puu,
jonka kukat puhkeavat vihreistä lehdistä.
Kiipeän oksistoon ja katkaisen kukista hehkuvimman
antaakseni sen hänelle, jota ajattelen.
Sulotuoksu täyttää miehustani ja hihani,
mutta tie on pitkä, enkä voi tuoda sitä sinulle.
Miten tämä kukka muka riittäisi lahjaksi?
Siksi, että muistan edelleen eromme hetken.

Lehmipojan tähti siintää kaukaisuudessa,
Kutojanaisen taas loistaa keskellä Linnunrataa.
Hän kohottaa elegantisti kalpeaa kättään,
suih suih liikkuu kangaspuittensa sukkula.
Päivän lopussakaan kangas ei valmistu,
hän nyyhkyttää ja kyynelehtii kuin sade.
Linnunrata on kirkas ja matala,
ja heidät erottaa toisistaan lyhyt etäisyys.
Välissään on vain yhden virran leveys,
silti tämä kiintymys ei saata puhua.

Käännän vaununi ympäri ja lähdän matkaan
pitkää tietä pitkin kaukaisuuteen.
Tähyilen joka puolella avautuvaa rannattomuutta,
itätuuli keinuttaa tuuheaa heinikkkoa.
Kaikki kohtaamani on uutta,
miten voisin välttää nopeasti saapuvan vanhuuden?
Loistolla ja kuihtumisella on oma aikansa,
miten katkeraa, että menestys tulee niin myöhään!
Ihminen ei ole tehty metallista eikä kivistä,
miksi elämän siis voisi pidentää?
Kaikki maailmassa haihtuu nopeasti,
kunnia ja maine ovat ainoita aarteita.

14.

去者日以疎
生者日以親
出郭門直視
但見丘與墳
古墓犁為田
松柏摧為薪
白楊多悲風
蕭蕭愁殺人
思還故里間
欲歸道無因

19.

明月何皎皎
照我羅牀幃
憂愁不能寐
覽衣起徘徊
客行雖云樂
不如早旋歸
出戶獨彷徨
愁思當告誰
引領還入房
淚下沾裳衣

Tero Tähtinen

Esipuhe ja suomennokset

*Kirjoittaja (s. 1978) on suomentaja ja Kiina-tutkija, joka parhaillaan valmistele klassista kiinalaista luon-
torunoutta käsittelevää väitöskirijaa
Tampereen yliopistossa.*

Kuolleet menevät joka päivä kauemmas,
syntymättömät tulevat joka päivä lähemmäs.
Kävelen muurinportista ulos ja tähyilen horisonttiin
mutta näen kaikkialla vain hautakumpuja.
Muinainen hautausmaa on kynnetty pelloksi,
männyt ja sypressit kaadettu polttopuiksi,
Valkoiset poppelit seisovat alakuloisessa tuulessa,
mieleni täyttyy surusta ja murheesta.
Tahtoisin palata kotikylääni
mutta juuri nyt se ei ole mahdollista.

Miten kirkas onkaan kuutamo,
se loistaa kirjailtuihin uutimiini.
Surujeni vuoksi en pysty nukkumaan
vaan nouden ylös, pukeudun ja kävelen edestakaisin.
Vaikka vieras olisikin matkallaan onnellinen,
parempi olisi palata kotiin etuajassa.
Astun ovesta ja kävelen yksin vailla päämäärää,
kenelle kertoisin näistä murheellisista ajatuksistani?
Niskaani kurkottaen palaan huoneeseen,
ja kyyneleet kastelevat kaapuni.

Taustakuva: Sanni Leimio

中國

KEKSINTÖ, JOKA MUUTTI MAAILMAA

Kun selailen uuden *Kiina sanoin ja kuvin* -lehden sivuja, mieleeni nousee kuva 1400 vuotta sitten puulaatan ylle kumartuneesta kiinalaisesta munkista, jonka kaiverrustyön jälki häiväh-
tää tämänkin julkaisun yllä. Painomenetel-
mien historia on tuoreempaa kuin kirjoit-
tamisen jalo taito, mutta kuinka nopeasti
sen kehittäminen muuttikaan maailmaa.
Aateliston yksinoikeutena ollut lukutaito
alkoi kiinnostaa yhä useampia, kun edulliset
painotuotteet kiersivät kädestä käteen.
Naisetkin pääsivät kurkistamaan tieteen
salaisuuksiin kirjojen kautta. Mielikuvituk-
sessani tuo nimettömäksi jäänyt buddhalai-
nen munkki on syventynyt *Timanttisutran*
avaaviin sanoihin “Näin olen kuullut...”
Hänen kehittämänsä puupiirosteleknikan
edeltäjiä olivat hierrevedokset, työläästi
kiveen hakattujen kirjoitusten ja kuvien
kopioinnit paperille. Kenties munkkimme
oivalsi puulaattojen käyttökelpoisuuden
katsellessaan leimasimilla kuvioitujen
kankaiden loistoa. Puulaatta on kivimate-
riaaliin verrattuna helpommin käsiteltävä
ja se taipuu tottelevaisesti kaivertimen
liikkeisiin. Kiinassa käytössä ollut kova
päärynäpuu kestää useamman sadan vedok-
sen nostamisen laatalta. Kuvitelmassani
munkki iloitsee. Uuden keksinnön myötä
Buddhan oppi leviäisi paperille painettuna
kaikkialle Kiinaan.

Suojelevista amuleteista puupiiirros- kirjojen syntyyn

Tutkijat uskovat, että puupiiros-
teknikka syntyi Kiinassa vuoden
600 aikoihin. Jo puoli vuosisataa
aiemmin, vuonna 105, keisarillisen hovin
eunukki Cai Lun oli keksinyt kasviku-
duista valmistettavan paperin. Buddhalaiset
temppelit oivalsivat pian, kuinka paperin
ja puupiiirroksen liitto hyödyttäisi opin
tehokasta levittämistä. Puupiirosteleknikka
loi mahdollisuuden painaa pyhiä tekstejä,
kuvia ja suojelevia amuletteja massatuotan-
tona. Mahayana-suunnan buddhalaisu-
uden kansanomaisessa tulkinnassa pyhällä
tekstillä oli maagisia voimia, jotka suoje-
livat kantajaansa onnettomuuksilta. Myös
edullisille jumaluuksien kuville olisi vakaa
kysyntä.

Puupiiirroksen syntyajankohtana budd-
halaisuutta suosivien Tang-dynastian hallit-
sijoiden kausi (618–907) tuotti Kiinan
historian loisteliainta taidetta. Perimätiedon
mukaan kohtalokkaan kaunis mutta häikäi-
lemätön keisarinna Wu Zetian (624–705)
rakensi valtaansa sekä väkivalloin että
buddhalaisuutta avokätisesti tukemalla.
Hänen kaudellaan rakennettiin tempe-
leitä ja pystytettiin patsaita, jotka kertovat
buddhalaisen ikonografian sisäistämisestä
ja rakentajien kiistämättömästä taidosta.

中國

Komein muistomerkki keisarinna toime-
liaisuudesta löytyy Yi-joen varrelta. Long-
menin veistosluolastoja avoin monumen-
taali osa *Fengxian si* (v. 672) esittää
Vairocana Buddhaa seuralaisineen. Tang-
kaudelta on säilynyt myös 50 000 runoa,
joiden laatijoita olivat Kiinan tärkeimpiin
kuuluvat lyyrikot, juopotteleva mestari Li
Bai, maisemamaalarinakin muistettu Wang
Wei ja Kiinan kaikkien aikojen parhaaksi
runoilijaksi nimetty Du Fu. Puupiirrosme-
netelmä toi kaiken tämän myös tavallisten
kansalaisten ulottuville. Luostarien munkit
hioivat puupiirroksen tekniikkaa, joka löysi
viimeistellyn muotonsa 900-luvun alussa.
Vanhin säilynyt painettu kirja on budd-
halaisuuden keskeisiin teksteihin kuuluva
Timanttisutra (Prajñāpāramitā) vuodelta
868.

Puupiirros nostetaan laatalta paperia kevyesti harjaamalla. Teksti on kaiverrettu päärynäpuulaattaan peilikuvana. Tuula Moilasen kokoelma. Valokuva: Tuula Moilanen

Painotuotteita kaikelle kansalle

Puupiirrostekniiikan synty loi
tarpeen myös paperin laadun
kehittämiseksi. Paras painojälki
saavutettiin kosteutta kestäväälle, venymät-
tömälle arkille. Teksti tai kuva maalataan
ensin paperille. Arkki liimataan sitten kuva-
puoli alaspäin laatan pintaan. Sitten teksti
kaiverretaan paperin läpi esiin poistamalla
puuaines kuva-aiheen ympäriltä. Koholle
jäävä osa käsitellään musteella ja puhdas
paperiarkki painetaan laatalle. Muste siir-
tyy laatalta paperiin kevyesti harjaamalla.
Käyttökelpoiseksi havaittu, edullinen ja
kohtuullisen nopea painomenetelmä levisi
temppeleistä kauppiaiden ja viranomaisen
käyttöön. Asiakirjoille oli byrokraattisen

hallinnon rattaissa aina tarvetta.

Ensimmäiset sekulaarit kirjat olivat
maanviljelyä ja lääketiedettä käsitteleviä
oppikirjoja. Kalenterit ja erilaiset amulet-
tikuvat löysivät ostajia Tang-dynastian
pääkaupungin Chang'anin vilkkailla mark-
kinoilla. Tutkijat ovat yhtä mieltä siitä, että
painettujen kirjojen vilkas tuotanto osoit-
taa lukutaidon olleen Tang-kaudella varsin
korkealla tasolla. Toki myös huvituksille oli
kysyntää vakaan kungfutselaisessa Kiinassa.
Tässäkin kuvaan astuivat puupiirtäjät laat-
toineen. Ensimmäinen tunnettu doku-
mentti korttipelistä löytyy vuodelta 868.
Hovin historioitsija Su E kertoo prinsessa
Tongchangin pelanneen mielellään korttia
hovinaistensa kanssa. Tiedetään, että kortit
oli painettu paperille puupiirrosmenetel-
mällä. Vanhimmissa säilyneissä korteissa oli
kuvia, mutta ei numeroita. Pelien säännöt
sen sijaan ovat vaipuneet historian hämä-
rään. Ming-kaudella aatelisten pöydissä
lyötiin pöytään tikkipeliä nimeltä *madiao*.
Siinä korttipakka oli jaettu maihin, jotka
edustivat suosittuun veijariromaanin *Shuihu
zhuanin* (Vesivarren sankarit) henkilöitä.

Aikaa vievä ja huolellisuutta vaativa
tekstien kaivertaminen oli puupiirrosme-
netelmän työläin osuus. Kuvaava esimerkki
löytyy vuodelta 971, jolloin munkki Zhang
Tuxin aloitti buddhalaisen *Tripitaka*-teksti-
kokoelman painotyön. Pyhää tekstiä varten
kaiverrettiin 130 000 puulaattaa. Työ kesti
kokonaista 12 vuotta. Niinpä kirjankustan-
tajat varmasti riemastuivat, kun Bi Sheng
(972–1051) esitteli vuosien 1041–1048
aikoihin mullistavan keksintönsä - irtokir-
jasimet. Bi Sheng poltti savesta muotoile-
mansa kirjasimet keramiikkauunissa. Kirja-
simet kiinnitettiin sitten alustansa vahan,
pihkan ja paperituhkan seoksella. Kun teks-
tilaatan pohjaa lämmitettiin, saatiin kirja-
simet kiinnittymään siihen tukevasti. Vedos-
taminen tapahtui samoin kuin yksittäiseltä
puulaatatakin. Kun haluttu määrä sivuja

oli painettu, voitiin kirjasimet irrottaa ja
käyttää uudelleen seuraavan sivun kokoami-
seen. Irtokirjasimet nopeuttivat painotyötä
huomattavasti. On kuitenkin muistettava
kiinan kirjoitetun kielen asettamat haasteet:
kirjoitusmerkkejä on tuhansittain. Puupiir-
ros piti pintansa kuvaan perustuvassa käyt-
tögrafikassa ja matkasi buddhalaisuuden
myötä Kaakkois- ja Itä-Aasiaan. Japanissa
ensimmäiset puupiirroksat valmistuivat
700-luvulla. Myös ne olivat tekstiotteita
pyhistä kirjoista.

Onnen ja menestyksen kuvat

Nianhuat eli uudenvuoden
kuvat alleviivaavat inhimillisiä
toiveita onnesta, menestyk-
sestä ja terveydestä. Ne ovat koristaneet
kiinalaisia koteja vuosisatojen ajan. Nimi-
tys "nianhua" on kuitenkin peräisin vasta
1800-luvulta. Niitä edelsivät *zhihuats*,
paperikuvat. Zhihuats olivat Song-kaudelta
vuosilta 960–1279 säilyneiden kirjallisten
lähteiden mukaan kodin suojelijoiden
kuvia. Arkiselle paperille painettuina niistä
ei luonnollisesti ole säilynyt yhtäkään
esimerkkiä. Varmojen dokumentteja on vasta
Ming-dynastian ajalta vuosilta 1368–1644,
jolloin puupiirroskuviin lisättiin uudenvuo-
den kuville ominaisia onnen ja menestyksen
symboleita.

Värilliset puupiirroksat kehittyivät
edelleen 1500–1600-lukujen vaihteessa.
Uudenvuoden kuvien kultakausi ajoittuu
1700-luvulle, jolloin käsityöläisperheet
ryhtyivät tuottamaan puupiirroksia kasva-
van kysynnän tarpeisiin. Aihevalikoima
laajeni onnenjumaluuksista aina kirjallisuus-
desta tuttuihin kertoviin kuvaelmiin. Koska
nianhuan pääasiallinen tehtävä oli koris-
tella juhlaan valmistuva koti, kuvat kehiti-
tyivät värikkäiksi ja koristeellisiksi. Kuva

Kuvassa esiintyy vaurauden ja taloudellisen menestyksen suojelija Luxing kahden lapsen ja vartijoidensa kanssa. Jumaluuden toivotaan turvaavan kodin ja perheyriityksen onnen tulevan vuoden aikana. Luxing on myös opiskelijoiden suosikkijumaluus. Hän varmistee menestystä lopputenteissä. Vedoksen alareunan tekstissä toivotetaan varallisuuden kasvua, onnea ja menestystä liiketoimiin uuden vuoden alkaessa. Tuula Moilasan kokoelma. Valokuva: Tuula Moilanen.

sijoitetaan kodissa siten, että se asettuu ruokapöytään päin, hieman istuvia ihmisiä korkeammalle ripustettuna. Vuoden päättyessä kuva heitetään pois ja uusi asetellaan toivottamaan menestystä taloon.

Puupiiirros ei Kiinassa koskaan kurottanut samanlaiseen loistoon, joka nähtiin Edo-kauden Japanissa. 1800-luvulla ukiyo-e taiteen mestarit kuten **Hokusai**, **Hiroshige** ja **Kunisada** häikäisivät yleisön niin kotimaassaan kuin Euroopassakin. Kenties historiaan sidottu muisto arkisesta käyttögraafikasta varjosti Kiinassa menetelmän suosiota. Puupiiroksia valmistuu edelleen jonkin verran käsin painettuna uudenvuoden juhlaa edeltävänä aikana. Kuva-aiheissa toistuvat vuosisatoja vanhat

hyvän onnen symbolit, sankariaiheet ja muut kodin koristeeksi soveltuvat teemat. Ohuelle paperille painettuja värikkäitä kuvia ei juurikaan säästetä. Ne repäistään juhlan jälkeen surutta seinältä ja korvataan seuraavana vuonna uusilla, samanlaisilla kuvilla. Vanhaa puupiiroksen perinnettä pitää yllä Kiinassa vain kourallinen varsin iäkkäitä käsityöläisiä. Kiiltäväpintaiset painokuvat uhkaavat ammattikuntaa, jolle ei enää löydy jatkajia nuoresta sukupolvesta.

Irene Wai Lwin Moe

Kirjoittaja on taidehistorioitsija (FT) ja Kaakkois-Aasian buddhalaisen taiteen ja kulttuurin tutkija.

Puupiiroksena painetut ja käsin väritetyt uudenvuoden kuvat matkasivat kiinalaisten kauppiaiden ja virkamiesten mukana eri puolille Kaakkois-Aasiaa. Kiinalaisten jättämä perintö sinnittelee elossa käsityöläisperheiden harjoittamana Dong Hon kylässä Vietnamissa. Dong Hon puupiiirrosten perintö kuuluu UNESCO:n arvokkaan aineettoman kulttuurin luetteloon. Irene Wai Lwin Moen kokoelma. Valokuva: Tuula Moilanen.

